

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel M¼d¼rl¼ę¼

**T¼RKİYE F1 HİBRİT SEBZE ÇEŞİTLERİNİN
GELİŞTİRİLMESİ VE TOHUMLUK ÜRETİMİNDE
KAMU-ÖZEL SEKTÖR İŞBİRLİĞİ PROJESİ**

B¼lent SAYAL
28.05.2013

Projenin Önemi

- ✓ Ülkemiz tohumluk üretimine oldukça elverişlidir.
- ✓ Kamuda önemli bir birikim vardır.
- ✓ Özel sektör önemli gelişmeler sağlamış ; ancak, darboğazlar söz konusudur.
- ✓ Özel Sektör Kamu birliğini yetersizdir.

Bu proje ile;

Kamudaki gen havuzları daha zengin ve nitelikli hale getirilmi , yarı-yol materyali ekinde, hibrit e it geli tirmek isteyen özel sektör firmaların kullanımına sunulmu tur.

Bu ekinde; Kamu ve özel sektör, iyi oldukları alanda faaliyet göstererek, kaynak israf etmeden, birbirlerinin eksisini tamamlayacaklardır.

Projenin Amacı

- ✓ Dışa bağımlılığı azaltmak,
- ✓ Kamuya ve özel sektöre uzman yeti tirmek,
- ✓ Nitelikli Gen havuzu olu turmak,
- ✓ Laboratuvar alt yapısını geli tirmek,
- ✓ Özel Sektör -Kamu i birli ini güçlendirmek...

HEDEF

Kamu Özel Sektör, Yerli yabancı özel sektör i birli i ve yeni yatırımlarla;

- **Yerli hibrit sebze tohumluk üretimini;**
  - **4-5 yılda % 30'a,**
  - **10 yılda % 60'a çıkarmak,**
- **ç ve dı pazarda söz sahibi olmak...**

Proje Hazırlama Safhası

29 Nisan 2003 geni bir özel sektör katılımıyla Antalya'da konu tüm ayrıntılarıyla görü meye açıldı ,

Temmuz 2003'te proje teklifi DPT Yetkililerine sunulmu ve prensip onayı alındı ,

A ustos 2003'te DPT'ye resmi teklifi yapıldı ve 2004 Yatırım Programına alınması benimsendi ,

18-20 Kasım 2003'te proje ara tırmacıları ve projede görev alacak üniversite ö retim üyeleriyle ilk “**Proje Timi Yönlendirme Toplantısı**” yapılarak, koordinasyon ve görev dağılımı yapıldı ,

12 ubat 2004 tarihinde DPT Proje Etüt Onayını alarak resmen yürürlü e girmi tir.

Proje Timi Yönlendirme Toplantısı - BATEM 20 Kasım 2003

Çalı ılan Türler

- ✓ Domates
- ✓ Biber
- ✓ Hıyar
- ✓ Patlıcan
- ✓ Kavun
- ✓ Karpuz
- ✓ Kabak
- ✓ Lahana

Çalı ılan Konular

- Islah Çalı ılmaları
- Biyotik Stres Testleri
- Abiyotik Stres Testleri
- Karakterizasyon
- Tohum Üretim ve Teknolojisi
- E ğitim

PAYDA LAR

Enstitüler

- Batı Akdeniz TAE. ANTALYA
- Alata Bahçe Kül. AE
- Atatürk Bahçe Kül. AE
- Ege TAE
- Karadeniz TAE

Üniversiteler

- Çukurova Üniversitesi
- Ankara Üniversitesi
- Uluda Üniversitesi
- Akdeniz Üniversitesi
- Sabancı Üniversitesi

38 Özel Firma (Ba langıçta 7-8)

Proje Süresi: 2004 - 2009

Proje Bütçesi: 5.000.000 TL. (DPT)

FAAL YETLER

15 Teorik ve Uygulamalı Islah Kursu (yaklaşık 250 kişiye)

5 Ulusal ve Uluslararası Seminer

7 Yurtdışı Eğitim

10 Yüksek Lisans ve Doktora

35 Ulusal ve Uluslararası Yayın

Hibrit Çeşit Islahı Kursu-BATEM

Tohumculuk Kursu Ankara Üniversitesi

Tayvan Yurt Dışı Ziyareti

Uygulamalı Hibrit Çeşit Islahı Kursu

Proje Çıktıları:

Proje bağlamında kamu ve özel sektörde büyük ölçüde ihtiyaç duyulan ıslahçı sayısı artırılmış ve enstitülerimizde yaklaşık **30** **kişilik** ülkemizin en büyük organize ıslah grubu oluşturulmuştur.

- Bakanlık, Üniversite ve Özel Sektör Araştırmacılarına yönelik gerçekleştirilen **teorik ve uygulamalı kurslarla** sektör çalışanları en üst seviyede bilgi ile donatılmıştır.
- Enstitülerin elinde bulunan gen havuzu yaklaşık **10** kat artırılmış, **8** sebze türüne ait **15.000** örnek, **5** ara ıslah enstitüsünde muhafaza altına alınarak ülkemiz ıslahçılarının kullanımına sunulmuştur.

F1 Proje Firma ve Enstitüler, Hat ve Hibrit Tanıtım Günü

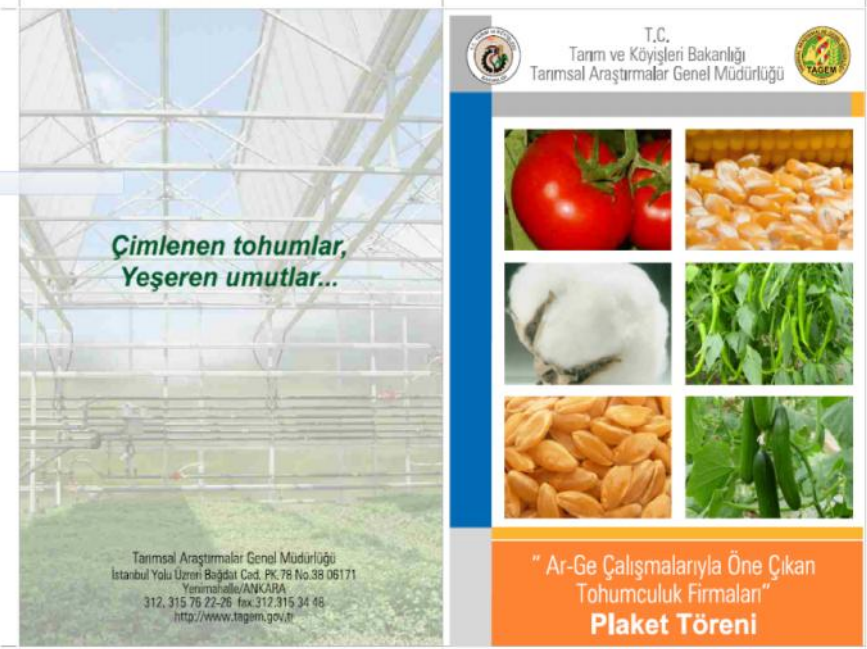
03 HAZİRAN 2007

TOPLAM 142 MAT. VE HİBRİT SERGİLENDİ

Plaket Töreni

Çimlenen tohumlar,
Yeşeren umutlar...

Tarım Araştırmalar Genel Müdürlüğü
İstanbul Yolu Üzümü Bağdat Cad. Pk. 78 No 38 06171
Yenimahalle/ANKARA
312.315.76 22-26 fax 312.315.34 46
<http://www.tagem.gov.tr>

T.C.
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü

"Ar-Ge Çalışmalarıyla Öne Çıkan
Tohumculuk Firmaları"
Plaket Töreni

T.C.
TARIM ve KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

SEMİTO
Tohum Tar. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Bakanlığımız koordinatörlüğünde yürütülmekte olan Türkiye F1 Hibrit Sebze Çeşitlerinin Geliştirilmesi ve Tohumluk Üretiminde Kamu-Özel Sektör İşbirliği Projesi'ne yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Tarım ve Köyişleri Bakanı

- Özel firmalar tarafından; **hiyar, kavun, biber ve patlıcanda** kısa zamanda ilk hibritler elde edilerek, kayıt altına alınmıştır.

(**HIYAR-Ayer 187 F1, KAVUN-Canay F1, B BER-Çakır F1
PATLICAN - BATEM Filizi**)

- Antalya Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile İzmir Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Sebze Gen Havuzu materyallerinden yararlanarak domateste bir tanesi sanayi çeidi (**Kamuda Ik**) olmak üzere 2 çeit geliştirilerek üreticilerimizin hizmetine sunulmuştur.

PROJENİN İLK HİBRİDİ

SONUÇ !

AYER 187 F1

SONUÇ !

ÇAKIR F1

SONUÇ !

CANAY F1

SONUÇ !

BATEM Filizi

Dürme –LAHANA
Kamuda İlk

SONUÇ !

İlk Hibrit Sanayi DOMATES Çeşidi- MS 1453

- zmir Ege Tarımsal Ara tırma Enstitüsü ile Erzincan Bahçe Kùltùrleri Ara tırma Enstitüsü Sebze Gen Havuzu materyallerinden yararlanarak, biberde 3 e it, geli tirilerek üreticilerimizin hizmetine sunulmu tur.
- u ana kadar özel sektöre 18 adet hat teslim edilmi ,
- Polen ta ırma yöntemi ile 15 kısa, 4 orta vadeli proje yapılmı tır.

Tüm bu faaliyetlerin yanında,

Ülkemiz kamu ve özel tohumculuk sektörünün yıllardır çözemediği genetik materyalde hastalık ve zararlı testlemelerinin seri hale dönüşürülmesinde önemli adımlar atılmıştır.

Projeden sağlanan bütçe desteğiyle iklim kontrollü testleme seraları, modern tohum depoları, alet ve malzeme alımları sağlanmıştır.

Biyoteknolojik çalışmalar ise pratikte kullanılabilir hale gelmiştir.

Sonuç Olarak ;

- 2004 yılında % 10 olan yerli hibrit sebze tohum üretimi
- 2012 yılı sonunda % 45'e ula mı ,
- 2013 yılı sonunda da % 55-60'a çıkarılması hedeflenmi tir.

Proje ba langıcında belirlenen hedefler Tutturulmu tur...!

ÖNEMLİ SEBZE TÜRLERİNDE HİBRİT YERLİ ÇEŞİTLERİN ÜRETİM PAYI (2012)

	PAZAR BÜYÜKLÜĞÜ (tohum adedi)	YERLİ ÇEŞİTLER ORANI (%)	YERLİ tohum adedi
SIRIK DOMATES	550000000	40	220000000
OTURAK DOMATES	200000000	40	80000000
BBER SERA	100000000	80	80000000
BBER TARLA	50000000	75	37500000
PATLICAN SERA	60000000	10	6000000
PATLICAN TARLA	50000000	60	30000000
HIYAR SERA	140000000	55	77000000
KAVUN	60000000	70	42000000
KARPUZ	80000000	25	20000000
KABAK	100000000	20	20000000
TOPLAM	1 390 000 000		612 500 000
		44	

ENST TÜLER M Z TARAFINDAN GEL İT R LEN VE TESC İL ETT R LEN SEBZE TÜR ve ÇE İTLER (Son 5 Yıl)

Tür Adı	Çe it Adı	Tescil Tarihi	Çe it Sahibi Kurulu
B BER	nan 3363	2008	Alata Bahçe Kùltürleri Ara tırma stasyonu/ MERS N
SARIMSAK	Germiyan	2009	Geçit Ku a ı Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ESK EH R
B BER	Kemaliye 24	2010	Bahçe Kùltürleri Ara tırma stasyonu / ERZ NCAN
B BER	E in 24	2010	Bahçe Kùltürleri Ara tırma stasyonu / ERZ NCAN
B BER	Seyrek	2010	EGE Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ZM R
B BER	Batem-Alpçelik	2010	Batı Akdeniz Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ANTALYA
B BER	Batem- Ço kun	2010	Batı Akdeniz Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ANTALYA
BEYAZ LAHANA	Kuzey Yıldızı	2010	Karadeniz Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / SAMSUN
BEYAZ LAHANA	Kartopu	2010	Karadeniz Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / SAMSUN
DOMATES	MS 1453	2010	Ege Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ZM R

ENST TÜLER M Z TARAFINDAN GEL İT R LEN VE TESCİL ETT R LEN SEBZE TÜR ve ÇE İTLER (Son 5 Yıl)

Tür Adı	Çe İt Adı	Tescil Tarihi	Çe İt Sahibi Kurulu
PATLICAN	BATEM Filizi	2011	Ege Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ZM R
SO AN	Tuncay	2011	Geçit Ku a ı Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ESK EH R
SO AN	Be irli 77	2011	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Ara tırma Enstitüsü / YALOVA
BEYAZ LAHANA	Dürme	2011	Karadeniz Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / SAMSUN
DOMATES	Ege pembesi 50	2013	Ege Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ZM R
DOMATES	MSC50	2013	Ege Tarımsal Ara tırma Enstitüsü / ZM R

Proje II. Dilimi

TÜB TAK tarafından desteklenen II. Dilim Türkiye F1 Hibrit Sebze Çe it ve Nitelikli Hat Geli tirme Projesi (TÜB TAK 1007) çalı maları 2010 yılında ba lamı tır.

Projede ; 3 ENST TÜ VE 1 ÜN VERS TE görev almaktadır.

Proje Süresi: 2010- 2014 (48 Ay)

Proje Bütçesi: 4.931.949,96 TL.

Personel Sayısı:

50 ara tırıcı 1 danı man

Projeden Elde Edilecek Önemli Çıktılar:

- Her türde asgari bir hibrit çe it toplam 8 çe idin geli tirilmesi,
- Çok sayıda nitelikli hatların geli tirilip tanımlanarak özel sektörün hizmetine sunulması,
- Yeni teknolojilerin (moleküler, polinasyon, stres testlemeleri) Türk tohumculuk sektörüne kazandırılması,
- Çe it ve nitelikli hatlara ait bir katalogun oluşturulması,
- Bilimsel verilerin; en az **10 adet makale** ile çe itli dergi, sempozyum, konferans, kongre ve seminerlerde sunumu,
- Sonuçların özel sektörün kullanımına açılması...

Projeden Elde Edilecek Önemli Çıktılar:

272 nitelikli hat ve 25 hibrit sebze çe idinin geli tirilmesi hedeflenmektedir.

TÜR	N TEL KL HAT	H BR T ÇE T
DOMATES	89	6
B BER	38	4
PATLICAN	56	4
HIYAR	7	3
KAVUN	22	2
KARPUZ	40	3
KABAK	20	3
TOPLAM:	272 HAT	25 ÇE T

Önümüzdeki Yıllar Planlaması:

- **TÜB TAK 1007 Projesi 2014 yılında bitece inden;**
- **Gelece e yönelik yol haritası olu turmak ve yeni kaynaklar yaratmak üzere Daire Ba kanlı ımızca çalı malara ba lanmı tır.**
- **Bu kapsamda; projede görevli Enstitü ve stasyonlarla Ankara'da bir toplantı; TÜRK-TOB ile görüşme yapılmı tır.**
- **Ayrıca konu ile ilgili Üniversite ve Özel Sektör temsilcileri ile bir toplantı yapılacaktır.**

NOSTALJ ...

...İNİN GELİSTİRİLMESİ
KAMU-ÖZEL SEKTÖR İSBİRLİĞİ PROJESİ
Kamuya tanıtımı ve SERA GÜNÜ
22 MAYIS 2004

Yönlendirme Komite Toplantısı

Proje Tanıtım Günü

Orta vadeli projeler imza töreni-TAGEM

Doç. Dr. Masum BURAK'ın ziyareti

BISI-Endonezya Firmasının BATEM'i ziyareti

Yönlendirme Komite Toplantısı-Adana

Hat ve hibrit tanıtım günü

Hat ve hibrit tanıtım günü

TE EKKÜRLER...